

Brüsszel, 2017.9.13.
SWD(2017) 299 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

A HATÁSVIZSGÁLAT VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

amely a következő dokumentumot kíséri

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

**a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök hamisítása és az azokkal elkövetett csalás
elleni küzdelemről, valamint a 2001/413/JHA tanácsi kerethatározat felváltásáról**

{ COM(2017) 489 final }

{ SWD(2017) 298 final }

Vezetői összefoglaló
A készpénz-helyettesítő fizetési eszközök hamisítása és az azokkal elkövetett csalás elleni küzdelemről szóló irányelvre irányuló javaslat hatásvizsgálata
A. A fellépés szükségessége
Mi a probléma lényege és miért jelent problémát uniós szinten?
Három problémát azonosítottak, amelyek ösztönzik a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel elkövetett csalásokat: 1. A jelenlegi jogi keret nem teszi lehetővé egyes bűncselekmények eredményes nyomozását és az elkövetők büntetőeljárás alá vonását. 2. Működési akadályok miatt egyes bűncselekményeket nem lehet eredményesen nyomozni és az elkövetőket büntetőeljárás alá vonni. 3. A bűnözők a megelőzés hiányosságait kihasználva követnek el csalásokat. A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel elkövetett csalás biztonsági fenyegetést jelent (a szervezett bűnözés számára bevételi forrás, így lehetővé teszi más bűncselekmények – például terrorizmus, kábítószer-kereskedelem és emberkereskedelem – elkövetését). Ezen túlmenően akadályt gördít a digitális egységes piac elé (csökkenti a fogyasztók bizalmát és közvetlen gazdasági veszteséget okoz).
Mit kellene elérni?
A két általános célkitűzés: • A biztonság fokozása érdekében a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel elkövetett csalás mint bevételi forrás vonzerejének csökkentése a szervezett bűnözői csoportok körében (például a nyereség csökkentése és a kockázat növelése révén). • A digitális egységes piac támogatása a fogyasztók és a vállalkozások fizetési folyamatokba vetett bizalmának növelése, valamint a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel elkövetett csalások miatt fellépő közvetlen veszteségek csökkentése révén. A három konkrét cél: • Egyértelmű, stabil és technológiasemleges szakpolitikai, illetve jogi keret biztosítása. • A nyomozást és az elkövetők büntetőeljárás alá vonását hátráltató működési akadályok elhárítása. • A megelőzés javítása.
Milyen többletértéket képvisel az uniós szintű fellépés (szubszidiaritás)?
A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel elkövetett csalásoknak nagyon jelentős határokon átnyúló dimenziója is van. Ezért a tagállamok csak más országokkal együtt, összehangolt módon képesek fellépni ellene. Az uniós szintű fellépés megkönnyíti a harmadik országokkal folytatott együttműködést is, tekintve, hogy a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel elkövetett csalások nemzetközi dimenziója gyakran túlmutat az EU határain.
B. Megoldások
Milyen alternatívák kínálóznak a célok elérésére? Van-e előnyben részesített alternatíva? Amennyiben nincs, miért nincs?
A. alternatíva: az uniós jogszabályok végrehajtásának javítása és a köz- és magánszektor közötti együttműködés önszabályozásának megkönnyítése B. alternatíva: új jogszabályi keret kialakítása és a köz- és magánszektor közötti együttműködés önszabályozásának megkönnyítése. C. alternatíva: ugyanaz, mint a B. alternatíva, azzal az eltéréssel, hogy a köz- és magánszektor közötti együttműködésre vonatkozóan az önszabályozás helyett a jelentéstételt kellene ösztönözni, valamint a tudatosság növelésére vonatkozó új rendelkezések kidolgozásával. D. alternatíva: ugyanaz, mint a C. alternatíva, további olyan joghatósági intézkedésekkel, amelyek kiegészítik az európai nyomozási határozatot és az intézkedésekre vonatkozó szabályokat. Az előnyben részesített alternatíva a C. alternatíva, figyelembe véve mind a minőségi, mind pedig a költségekkel és a hasznnal összefüggő szempontokat.
Mi az egyes érdekelttek álláspontja? Ki melyik alternatívát támogatja?

Az érdekeltek általában aggályokat fogalmaztak meg a jelenlegi jogi keret (a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről szóló 2001/413/JHA tanácsi kerethatározat) relevanciáját, eredményességét és hozzáadott értékét illetően. Különösen egyetértettek abban, hogy a kerethatározatban szereplő meghatározások elavultak (az igazságügyi hatóságok szakértői külön felhívták a figyelmet a virtuális valuták esetére, és ezzel a nyilvános konzultáció során magánszemélyek és az érdekelt felek is széles körben egyetértettek), valamint abban, hogy foglalkozni kell a jogszabályban nem szereplő új bűncselekményekkel is (a bűnüldöző és igazságügyi hatóságok szakértői kifejezetten megemlítették az ellopott hitelesítő adatok eladását, megszerzését és rendelkezésre bocsátását, és ezt a nyilvános konzultáció során beérkezett észrevételek is széles körben alátámasztották). Az érdekeltek felhívták a figyelmet arra, hogy javítani kell az együttműködést a nemzeti hatóságok, a közigazgatási szervek és a magánszektor között. A pénzügyi intézmények és más magánfelek (például kereskedők) a jogbiztonság hiányára panaszkodtak, ami hátráltatja az információk megosztását, a bűnüldözési szakértők pedig megjegyezték, hogy az információk beszerzésére fordított idő miatt nem jut elegendő idő az eredményes nyomozásra.
C. Az előnyben részesített alternatíva hatásai
Melyek az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor a főbb alternatívák) előnyei? A kezdeményezés a várakozások szerint lehetővé teszi majd, hogy a szabályok következetesebb uniós szintű alkalmazása, a jobb határokon átnyúló együttműködés, a köz- és a magánszektor szorosabb együttműködése és az információcsere révén hatékony és eredményes bűnüldözési intézkedésekkel küzdjünk a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel elkövetett csalások ellen. Azáltal, hogy növeli a biztonságot, a kezdeményezés a digitális egységes piacba vetett bizalmat is erősítené.
Milyen költségekkel jár az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor milyen költségekkel járnak a főbb alternatívák)? – az új kezdeményezés kidolgozásának és végrehajtásának a tagállamoknál jelentkező becsült költsége 561 000 EUR (egyszeri) – az alkalmazás és az érvényesítés folyamatos tagállami költsége a becslések szerint évente 2 285 140 EUR (valamennyi tagállamra együttesen).
Milyen hatást gyakorol az intézkedés a kkv-kra és a versenyképességre? Mivel a javaslat nem határoz meg kötelező jelentéstételi szabályokat, nem járhat további költséggel a vállalkozások – köztük a kkv-k – számára. A tervezett javaslatban szereplő egyéb rendelkezések sem gyakorolnak hatást a kkv-kra.
Jelentős lesz-e a tagállamok költségvetésére és közigazgatására gyakorolt hatás? A javasolt intézkedéseknek az adminisztratív és pénzügyi költségekre gyakorolt összesített hatása összességében várhatóan meghaladja majd a jelenlegi szintet, mivel a kivizsgálandó ügyek száma megterhelné az ezen a területen rendelkezésre álló bűnüldözési erőforrásokat, amelyeket ezért növelni kellene. Ennek a legfőbb okai a következők: • a fizetési eszközök fogalmának kibővítése és további bűncselekmények (előkészületi cselekmények) bevonása, valószínűleg azt eredményezi majd, hogy több ügy fog a rendőrség és az igazságügyi hatóságok hatáskörébe tartozni; • további erőforrásokra lesz szükség a határokon átnyúló együttműködés fokozásához; • ha a tagállamok kötelesek lennének statisztikákat összeállítani, az további adminisztratív terhet róna rájuk. Másrészt viszont egy egyértelmű jogi keret létrehozása a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel elkövetett csalásokat lehetővé tevő tényezők kezelésére elősegítené a csalásokkal kapcsolatos tevékenységek gyorsabb felderítését, és az elkövetők gyorsabb büntetőeljárás alá vonását és megbüntetését. Ráadásul – habár a köz- és magánszektor együttműködésének javítása erőforrás-ráfordítást igényel, ez megtérül, mivel a bűnüldözési fellépések eredményessége és hatékonysága azonnal javul.
Lesznek-e egyéb jelentős hatások?

Jelentős környezeti hatások, illetve az uniós léptékű foglalkoztatás általános szintjére gyakorolt hatások nem várhatók. Azáltal, hogy a javaslat fokozná a meglévő szabályokkal (például a pénzforgalmi szolgáltatási irányelvvel¹) való összhangot, szinergiák jönnek létre a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök védelmének területén.
Arányosság? Az előnyben részesített alternatíva megállapítaná a minimálisan szükséges közös általános fogalom meghatározásokat, a maximálisan kiszabható szankciók legalacsonyabb szintjét és az áldozatok jogait. Ezért a tagállamok számára bizonyos mozgásteret hagyna a szankciók szintjének megállapítása terén. A tagállamoknak lehetőségük lenne arra is, hogy kedvezőbb jogokat biztosítsanak a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel elkövetett csalások áldozatai számára. Az előnyben részesített alternatíva nem róna aránytalan kötelezettségeket a magánszektorra (így a kkv-kra sem) és az állampolgárookra, mivel esetükben nem vezet be jelentéstételi kötelezettséget. Végezetül, a választott jogi eszköz az irányelv, amely a tagállamok számára nagyfokú rugalmasságot biztosít a végrehajtás során. Az előnyben részesített lehetőség nem megy túl azon, amire mindenképpen szükség van a kiinduló probléma megoldásához és az uniós beavatkozás célkitűzéseinek eléréséhez.
D. További lépések
Mikor kerül sor a szakpolitikai fellépés felülvizsgálatára? A Bizottságnak az e hatásvizsgálatban azonosított szakpolitikai célkitűzések megvalósulásának tekintetében felül kell vizsgálnia a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel elkövetett csalásokról szóló javaslat végrehajtását. Ezt az értékelést a jogalkotási aktus átültetésére előírt határidő lejártá után 6 évvel kell elvégezni, annak biztosítása érdekében, hogy elegendő idő teljen el a kezdeményezés hatásainak értékeléséhez, miután azt valamennyi tagállam teljes körűen átültette.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2015/2366 irányelve](#) (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.